

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

IVANA RATKOVIĆ

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE U SARAJEVU 1984. GODINE
ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2015.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

IVANA RATKOVIĆ

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE U SARAJEVU 1984. GODINE
WINTER OLIMPIC GAMES SARAJEVO 1984

ZAVRŠNI RAD

Mentor:
Tomislav Hublin, mag. kin.

ČAKOVEC, 2015.

SAŽETAK

ZOI igre u Sarajevu zasigurno su jedan od najvećih događaja koji je održan na području bivše Jugoslavije. Iako su održane 1984. godine, ideja je nastala već 13 godina ranije, u mislima Ljubiše Zečevića, koji je 1971. godine u javnost iznio projekt održavanja Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu.

Sam projekt je ipak u javnost iznešen veoma stidljivo i bez velike pompe, popraćen posprdnim komentarima i ocjenama da Sarajevo nema šanse dobiti domaćinstvo. Usprkos tome, kandidatura je službeno podnešena 4. studenog 1977. godine. Nevjericu i skeptičnost su tada bili glavni osjećaji svih građana tadašnje Jugoslavije kada je riječ bila o toj kandidaturi. No, neizostavna medijska pompa niti u tome slučaju nije izostala. Prije, za vrijeme i nakon ZOI u Sarajevu objavljeno je više od 25 000 članaka u svijetu na tu temu, dok je brojka novinskih članaka na području bivše Jugoslavije i do četiri puta veća.

Kada je 1978. godine MOO na sjednici u Ateni donio odluku da Sarajevo postaje domaćin ZOI 1984. godine, nevjericu i skeptičnost su se pretvorili u radost i euforiju, koji su doživjeli svoj vrhunac 8. veljače 1984., kada su ZOI u Sarajevu i službeno otvorene, a tome u prilog idu i sljedeće brojke: 7 852 radnika je akreditirano na otvorenju igara, od kojih je njih 2 204 bilo novinara iz čak 41 zemlje, njih 409 su bili fotoreporter, a ostali su bili radnici različitih zanimanja u području medija i medijskog izvještavanja.

Mnogi su rekordi srušeni tokom jedanaest dana održavanja igara, a jedan od njih je i broj posjetioca, kojih je na Malom polju na planini Igman u vrijeme održavanja skijaških skokova bilo više od 75 000, što je još jedan podatak koji podupire tezu da su upravo ZOI u Sarajevu jedne od najbolje organiziranih i najposjećenijih u povijesti OI do tada. Tome u prilog ide i čuvena rečenica Juana Antonia Samarancha, koji je na zatvaranju igara rekao kako je Sarajevo najbolji organizator Zimskih olimpijskih igara do tada u njihovoj povijesti.

Ključne riječi: Sarajevo, igre, Olimpijada, ZOI, kandidatura

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. POVIJEST OLIMPIJSKIH IGARA	7
3. FAZE ORGANIZACIJE OLIMPIJSKIH IGARA.....	8
3.1. Prva faza	8
3.2. Druga faza.....	9
3.3. Treća faza.....	9
3.4. Četvrta faza	9
3.5. Peta faza.....	9
4. SUSTAVI I METODE FINANCIRANJA OLIMPIJSKIH IGARA.....	10
4.1. Prihodi od televizijskih prava	11
4.2. Prihodi od prodaje ulaznica	12
5. ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE.....	13
6. ORGANIZACIJA ZOI U SARAJEVU 1984. GODINE	14
6.1. Kandidatura.....	14
6.2. Dobivanje domaćinstva.....	15
6.3. Pripreme i izgradnja objekata	16
6.4. Maskota, simbol i medalje	16
6.5. Putovanje olimpijske baklje.....	19
6.6. Otvaranje ZOI u Sarajevu 1984. godine	20
7. TIJEK IGARA.....	21
7.1. Prvi dan	22
7.2. Drugi dan	23
7.3. Treći dan	24
7.4. Četvrti dan.....	24
7.5. Peti dan	26
7.6. Šesti dan.....	27
7.7. Sedmi dan	28
7.8. Osmi dan	29
7.9. Deveti dan	30
7.10. Deseti dan	30

7.11. Jedanaesti dan	31
8. OSVAJAČI MEDALJA	32
9. ZATVARANJE IGARA	33
10. ZAKLJUČAK.....	34
11. LITERATURA	35

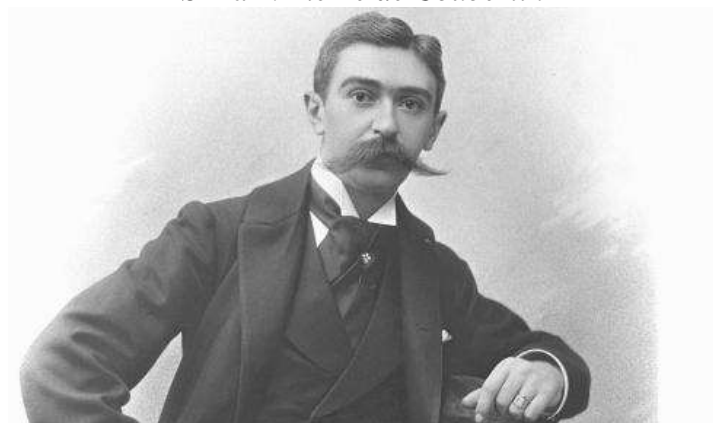
1. UVOD

Olimpijske igre najveći su sportski događaj u svijetu, a održavaju se svake četiri godine. Okupljaju najbolje sportaše iz cijelog svijeta koji se međusobno natječu u ljetnim ili zimskim sportovima te najbolji postaje olimpijski pobjednik, a kako kaže Olimpijska povelja "Olimpijske igre su natjecanja između sportaša u pojedinačnim i ekipnim sportovima, a ne između zemalja" (Škaro, 2012). Utemeljene su u staroj Grčkoj, gdje su se prvotno odvijale, a na poticaj Pierrea de Coubertina oživljene su u devetnaestom stoljeću. Isprva su se zimske i ljetne olimpijske igre održavale zajedno, ali su 1924. godine odvojene. Prije svakih igara potrebno je podnijeti kandidaturu za organizaciju, a ukoliko se kandidatura pokaže prihvatljivom, tajnim glasovanjem bira se grad domaćin igara. Nakon što je domaćin izabran, kreće se sa pripremama i organizacijom igara u koje spadaju izgradnja objekata, stadiona, staza, terena, olimpijskog sela i slično te financiranje igara, a to razdoblje traje oko sedam godina.

Cilj ovog završnog rada je prikazati organizaciju olimpijskih igara i kroz koje sve faze treba proći do samih igara i načine financiranja te na primjeru Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu održanih 1984. godine, prikazati potpunu organizaciju, kandidaturu, dobivanje domaćinstva i sve ostale pripreme vezane za igre. Također, rad opisuje svaki od ukupno jedanaest dana, koliko je trajala sarajevska olimpijada.

2. POVIJEST OLIMPIJSKIH IGARA

Olimpijske igre isprva su se održavale samo u staroj Grčkoj. Postoje mnoge legende i mitovi o njihovom nastanku. Jedna od legendi govori da je igre ustanovio Zeus kao proslavu njegove pobjede nad ocem Kronom u bitci za tronom, dok druga kaže da je igre ustanovio Heraklo kada je jednom pobijedio na utrci u Olimpiji te je odlučio da se na taj spomen svake četiri godine održavaju takve utrke, od čega su se kasnije rodile olimpijske igre. Krajem devetnaestog stoljeća, 1892. godine Pierre de Coubertin, francuski barun i humanista predložio je obnavljanje Olimpijskih igara. Njegov prijedlog bio je prihvaćen, međutim, trebale su dvije godine da se njegov plan realizira. 1894. godine utemeljen je Međunarodni olimpijski odbor (MOO) i dogovoreno održavanje prvih modernih olimpijskih igara 1896. godine u Ateni, te se otada održavaju svake četiri godine u drugome gradu. Kako ističe Jajčević (2010), "Pierre de Coubertin bio je autor svega potrebnog za Olimpijske igre: od osnovnih članaka Olimpijske povelje, olimpijskog ceremonijala, olimpijskih simbola, do propagiranja olimpijske misli kao misli mira i prijateljstva među narodima" te je prozvan "ocem Olimpijskih igara" upravo zbog velikog djelovanja i zalaganja u olimpijskom pokretu. Na prvim igrama u Ateni sudjelovali su samo muškarci iz trinaest država, a natjecali su se u tek devet sportova, a na svakim sljedećim igrama broj država, sportova i sportaša se povećavao. Prvobitno su se održavale samo ljetne olimpijske igre, ali se uskoro pokazala potreba za boljim i kvalitetnijim natjecanjima i u zimskim sportovima, pa je od 1924. godine, kada su bile održane u francuskom Chamonixu, također svake četiri godine održavaju i zimske olimpijske igre. Treba napomenuti da sve olimpijske igre nisu održane, najviše zbog političkih razloga tijekom Prvog i Drugog svjetskog rata, i to igre u Berlinu 1916. godine, u Helsinkiju 1940. godine i Londonu 1944 (Jajčević, 2010).

Slika 1. *Pierre de Coubertin*

<http://georgia.usembassy.gov/news-events/sochi/history.html> (05. rujan 2015)

3. FAZE ORGANIZACIJE OLIMPIJSKIH IGARA

Životni ciklus olimpijskih igara, odnosno pripreme i sve aktivnosti vezane uz njih traju ukupno jedanaest godina, a ponekad mogu trajati i dulje. Životni ciklus olimpijskih igara moguće je podijeliti u pet faza: ideja i izvedivost, natjecanje za prihvatanje projekta, izgradnja i priprema za igre, održavanje olimpijskih igara te zatvaranje igara i korištenje olimpijskog naslijeđa.

Od jedanaest do devet godina prije početka olimpijskih igara analiziraju se mogućnosti zemlje odnosno grada za održavanje olimpijskih igara, dok se od devet do sedam godine prije početka odvijaju izbori na kojima se odlučuje koji će grad dobiti čast organizirati olimpijske igre za sedam godina. Ukoliko grad dobije domaćinstvo olimpijskih igara, na raspolaganju ima sedam godina da obavi sve pripreme za održavanje igara. Škaro (2012) opisuje organizaciju olimpijskih igara kroz pet faza.

3.1. Prva faza

U ovoj početnoj fazi analiziraju se financijske i druge mogućnosti te ideje za organizaciju igara, a vremensko trajanje faze je do dvije godine. U dvije godine potrebno je iznijeti ideju o organizaciji, a nositelje te ideje mogu biti predstavnici sporta, politike, gradova i slično. Ideju treba podržati grad koji je predložen za grada domaćina tih Olimpijskih igara, te se nakon pružene podrške elaborat o pripremi igara dostavlja MOO-u.

3.2. Druga faza

Druga faza u olimpijskom ciklusu sastoji se od dvije podfaze. U prvoj podfazi svi zainteresirani gradovi za organiziranje olimpijskih igara moraju odgovoriti na upitnik MOO-a. Nakon dobivenih odgovora, donosi se odluka koji će gradovi dobiti status gradova kandidata i nastaviti s kandidaturom, a koji gradovi ispadaju iz utrke. Trajanje ove podfaze je obično oko deset mjeseci. U drugoj podfazi, svi gradovi koji su izabrani za gradove kandidate, moraju izraditi „kandidacijski dokument“ te se nakon analize svih dokumenata donosi konačna lista gradova kandidata za domaćina olimpijskih igara. Grad domaćin se bira tajnim glasovanjem članova Međunarodnog olimpijskog odbora.

3.3. Treća faza

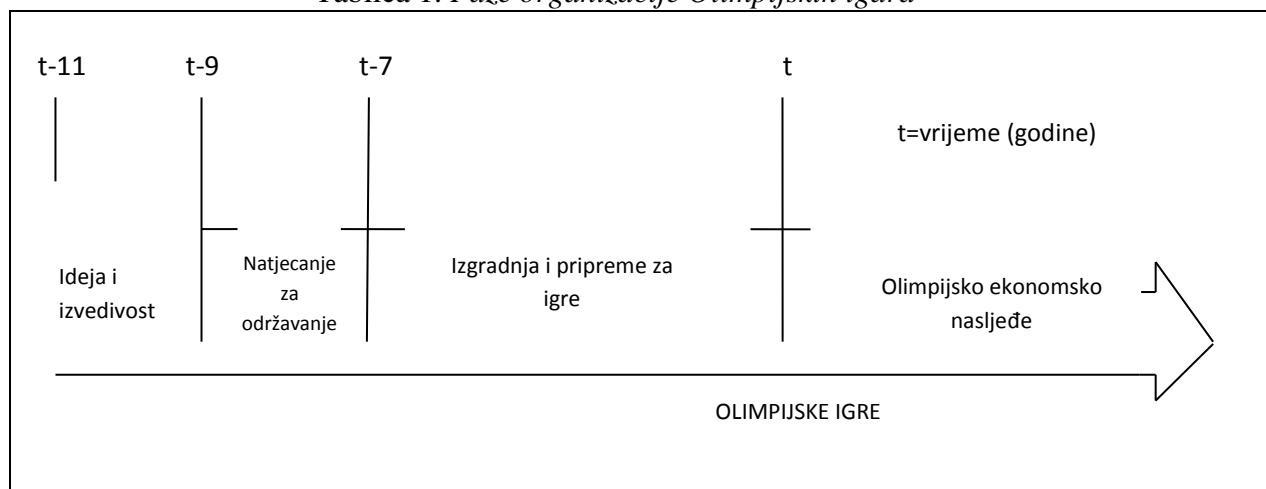
Nakon dobivanja organizacije igara, potrebno je osnovati Organizacijski odbor olimpijskih igara (OOOI) koji treba početi s djelovanjem koje je usmjereno na obavljanje svih aktivnosti i radnji koje su potrebne za uspješno održavanje igara. U ovoj fazi definira se potpuna organizacija igara poput organizacije investicijskih aktivnosti, organizacije marketinga, informacijskog sustava, sportskih programa, prijema i smještaja svih osoba koji sudjeluju na igrama i slično.

3.4. Četvrta faza

U ovoj fazi dolazi do realizacije svih elemenata koji su domaćini igara zadali u prethodnoj fazi. Sama četvrta faza traje koliko traju i same olimpijske igre, točnije oko mjesec dana.

3.5. Peta faza

Posljednja, peta faza završava trenutkom odlaska posljednjeg sportaša, odnosno posjetitelja s priredbe. U ovoj fazi zaključuje se financijsko poslovanje, naplaćuju sva potraživanja i dugovanja, izrađuje bilanca i zaključni račun igara te se raspušta OOOI. Gradu domaćinu ostaje olimpijsko nasljeđe, odnosno izgrađeni objekti koji kasnije služe u turističke ili sportske svrhe ili pak se njima koriste građani.

Tablica 1. *Faze organizacije Olimpijskih igara*

Management olimpijskih igara, D. Škaro, 2012, str. 97

4. SUSTAVI I METODE FINANCIRANJA OLIMPIJSKIH IGARA

Financiranje olimpijskih igara postoji od kada postoje i same igre, ali nisu oduvijek postojale jednake metode i sustavi financiranja. Prvo razdoblje financiranja koje počinje 1896. godine, a traje do sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća karakteriziraju financijski problemi većine organizacijskih odbora. Pojavljuju se neke nove metode financiranja koje nisu istražene, te se uglavnom nisu zadržale do danas. Ekonomski i društveni utjecaji igara nisu se mjerili, a vlada je pokušavala izbjegavati svoje financijske obveze. U drugom razdoblju financiranja, koje traje do osamdesetih godina dvadesetog stoljeća, počinje rast i razvoj olimpijskih igara pa samim time i samog financiranja. Zbog toga se pojavila potreba za novim izvorima i novim programima marketinga. U ovom razdoblju počinju se pojavljivati prihodi od prodaje televizijskih prava koji od tada počinju rasti i danas su jedan od najvažnijih prihoda. Prve igre koje su završile s deficitom bile su Olimpijske igre u Montrealu 1976. godine te se u tom razdoblju sve manje gradova kandidira za gradove domaćine zbog velikog financijskog rizika i financijske nesigurnosti. Treće razdoblje financiranja započinje Olimpijskim igrama u Los Angelesu 1984. godine. Tada se povećavaju financijska sredstva organizacijskih odbora, a pojavljuju se i privatni izvori financiranja koji postaju veći od prihoda iz javnih izvora. Također, Međunarodni olimpijski odbor osigurava financijska

sredstva koja pokrivaju 40% troškova cijele organizacije. Na temelju svega navedenog možemo zaključiti da postoje tri modela financiranja – model javnog financiranja, poduzetnički model i model mješovitog financiranja olimpijskih igara.

Model javnog financiranja je model u kojem novac za financiranje sportskih događaja osigurava država, a financiranje može biti centralizirano, odnosno na razini države ili decentralizirano, na lokalnoj razini. Takav model financiranja koristio se u samim počecima, a danas gotovo ne postoji. Poduzetnički model svojstven je razvijenim zemljama čije gospodarstvo je vezano uz slobodno tržište i poduzetništvo, osnovni instrument povezivanja sportskih događaja i gospodarskih organizacija. Treći model financiranja, odnosno model mješovitog financiranja je model koji se najčešće javlja u praksi financiranja olimpijskih igara. Prve igre koje su financirane pomoću ovog modela, koji je zapravo spoj prvih dvaju modela financiranja, su Olimpijske igre u Münchenu 1972. godine te se od tada taj model financiranja zadržao sve do danas.

Postoje različite metode financiranja Olimpijskih igara, a neke od njih jesu prihodi od televizijskih prava, prihodi od marketinških programa u koje spadaju prihodi od partnerskih i licencnih ugovora, prihodi od sponzorstava te od prodaje trgovačkih i autorskih prava i na kraju prihodi od prodaje ulaznica (Škaro, 2012).

4.1. Prihodi od televizijskih prava

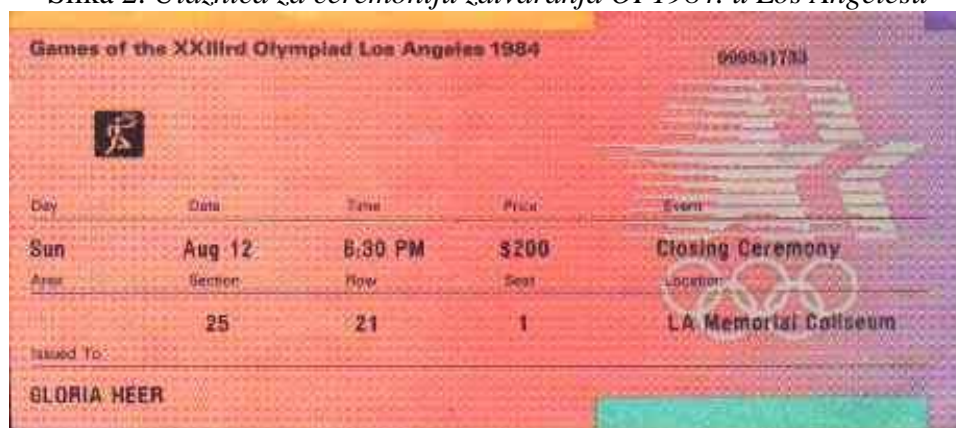
Razvoj tehnologije omogućio je ljudima diljem svijeta praćenje olimpijskih igara. Zbog velike zainteresiranosti i gledanosti, televizijske kuće bore se za otkup prava nudeći ogromne svote novaca, te tako prihodi od prodaje televizijskih prava postaju jedan od glavnih izvora financiranja. Mediji su bili prisutni na olimpijskim igrama gotovo od samih početaka. Budući da su ljetne olimpijske igre bile popularnije od zimskih, zbog veće popularnosti sportaša, većeg broja sportova te većeg interesa gledatelja, pružala im se veća financijska podrška. No nakon što se broj sportova, sportaša i zemalja sudionica na zimskim olimpijskim igrama počeo povećavati, zabilježen je rast prodaje televizijskih prava te su tako, od ZOI u Lake Placidu 1980. godine do igara u Torinu 2006. godine, prihodi od televizijskih prava povećani gotovo četrdeset puta, dok su prihodi od televizijskih prava na ZOI u Sarajevu iznosili 102, 682 000 američkih dolara (Mutić, 2006). Od prodaje televizijskih prava interes i korist ima

više strana u financijskom sustavu. S jedne strane to su Međunarodni olimpijski odbor i organizacijski odbor olimpijskih igara, televizijske kuće, sponzori te s druge strane gledatelji.

4.2. Prihodi od prodaje ulaznica

Prodaja ulaznica zauzima treće mjesto u ukupnim prihodima igara, nakon prihoda ostvarenih marketinškim programom i prihoda od televizijskih prava. Prodajom ulaznica za Olimpijske igre upravlja organizacijski odbor uz odobrenje MOO-a. Postoje dva cilja kod prodaje ulaznica. Prvi je omogućiti što većem broju gledatelja dolazak na natjecanja olimpijskih igara, a drugi je ostvariti prihode potrebne za održavanje igara. Organizacijskom odboru pripada 95% ostvarenih prihoda od prodaje ulaznica, dok MOO dobiva preostalih 5%. Ljetne olimpijske igre bilježe mnogo veće prihode od prodaje ulaznica nego zimske zbog toga što postoji manji interes gledatelja za zimskim nego za ljetnim sportovima. Veliku ulogu kod prodaje ulaznica imaju i marketinške aktivnosti igara, jer što su igre bolje promovirane, veći broj ljudi želi sudjelovati na igrama. To se vidi na primjeru igara u Los Angelesu 1984. godine kada je zabilježen značajniji rast prodaje ulaznica nego na prethodnih nekoliko igara jer su igre dobro promovirane u javnosti, čime je bilo moguće realizirati veće cijene ulaznica. Ulaznice se mogu prodavati na različite načine: za ukupni program nekog sporta, za pojedini dan programa ili za pojedinu utakmicu, odnosno natjecanje. Također, vrlo je važno odrediti cijenu ulaznica koja ovisi o nekoliko faktora, kao što su na primjer kupovna moć građana određene zemlje, te lokalni i globalni uvjeti.

Slika 2. Ulaznica za ceremoniju zatvaranja OI 1984. u Los Angelesu

<http://olympic-museum.de/ticket/ticket1984.htm> (05. rujan 2015)

5. ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE

Sve do 1924. godine ljetni i zimski sportovi odvijali su se zajedno na jednim olimpijskim igrama. Nakon što se ukazala potreba za boljim i kvalitetnijim natjecanjima u zimskim sportovima, ljetne i zimske olimpijske igre se odvajaju. Po prvi put to se dogodilo 1924. godine kada je prvi domaćin zimskih olimpijskih igara bio francuski Chamonix, iako je tada to natjecanje nazvano Međunarodni tjedan zimskih sportova, a tek naknadno je odlučeno da igre u Chamonixu budu i službeno priznate kao prve Zimske olimpijske igre. U početku je domaćin ljetnih imao pravo odabrati domaćina zimskih olimpijskih igara pa je tako Pariz odabrao Chamonix, a za četiri godine Los Angeles je odabrao Lake Placid. Na prvim Zimskim olimpijskim igrama natjecalo se u devet sportova, dok je do posljednjih igara u Sočiju 2014. godine broj sportova narastao na petnaest. Do 1992. godine ljetne i zimske olimpijske igre održavale su se iste godine, a onda ih je MOO odlučio razdvojiti, pa su sljedeće ZOI bile već za dvije godine, 1994. godine u norveškom Lillehammeru (https://hr.wikipedia.org/wiki/Olimpijske_igre).

Slika 3. Otvaranje ZOI u Lillehammeru 1994. godine

http://vk.com/wall-48940689_47643 (06.rujan 2015)

6. ORGANIZACIJA ZOI U SARAJEVU 1984. GODINE

1984. godine, od 8. veljače do 19. veljače u Sarajevu, u tadašnjoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji (SFRJ) održane su četrnaeste zimske olimpijske igre. Između tri kandidata za grada domaćina, švedskog Göteborga, japanskog Sappora i jugoslavenskog Sarajeva, Sarajevo je odnijelo pobjedu nakon drugog kruga glasovanja većinom glasova. Natjecanja su se održavala na sarajevskim planinama Bjelašnici, Jahorini, Igmanu i Trebeviću, te u sportskim objektima stadionu Koševo, olimpijskom kompleksu ZETRA, te kulturno-sportskom centru Skenderija (http://www.zoi84.ba/wp/olimpijske_igre/).

6.1. Kandidatura

Idejni začetnik Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu bio je profesor Ljubiša Zečević, koji je 1971. godine izradio idejni projekt kandidature Sarajeva za dobivanje domaćinstva 1984. godine. Iako je malo ljudi vjerovalo u realizaciju ovog projekta, budući da je Sarajevo imalo tek nekoliko skijaških staza na Jahorini i gotovo nikakvih sportskih objekata, kandidatura Sarajeva prijavljena je Međunarodnom olimpijskom odboru. U siječnju 1978. godine objavljeno je da je Sarajevo poslalo pravovremenu kandidaturu te da ulazi u uži izbor za organizaciju igara, zajedno sa Sapporom, Göteborgom i Chamonixom (<https://www.bhdani.ba/portal/arhiva-67-281/243/t24319.shtml>; <http://www.skijanje.rs/istorija/istorija-zimskih-olimpijskih-igra/25-godina-od-zoi-u-sarajevu/>)

Slika 4. *Ljubiša Zečević*

<http://www.oslobodjenje.ba/sport/ostali/ljubisa-zecevic> (07. rujan 2015)

6.2. Dobivanje domaćinstva

Na sjednici Međunarodnog olimpijskog odbora u Ateni 1978. godine odlučivalo se o zemlji i gradu domaćinu Zimskih olimpijskih igara 1984. godine. Budući da je francuski Chamonix odustao od kandidature, odlučivalo se između tri grada. U prvom krugu tajnog glasovanja Sapporo je dobio trideset i tri glasa, Sarajevo trideset i jedan, dok je Göteborg dobio deset glasova. U drugom krugu Sarajevo dobiva trideset i devet glasova, a Sapporo trideset i šest, te je organizacija igara pripala Sarajevu. Međunarodni olimpijski odbor se kod odabira domaćinstva djelomično vodio i političkim razlozima, budući da je SFRJ bila nesvrstana zemlja i davala je najmanje mogućnosti za hladnoratovske bojkote koji su zabilježeni na prethodnim igrama, poput onih u Moskvi 1980. godine, kada je šezdeset i pet država bojkotiralo igre, a među njima i Sjedinjene Američke Države (https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984).

Tablica 2. *Rezultati glasovanja za domaćina ZOI-a 1984. godine*

GRAD	1. KRUG	2. KRUG
 Sarajevo	31	39
 Sapporo	33	36
 Göteborg	10	-

https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984.

(07. rujan 2015)

6.3. Pripreme i izgradnja objekata

Budući da je Sarajevo predalo zahtjev za kandidaturu sa samo nekoliko skijaških staza i bez sportskih objekata, trebalo je naporno raditi kako bi do početka igara sve bilo spremno. Iako su mnogi bili skeptični oko organizacije igara i nisu vjerovali da će sve biti spremno, krenulo se sa radovima. U organizaciju igara uloženo je mnogo vremena i truda te velika sredstva iz razloga što je trebalo izgraditi sportske i smještajne kapacitete, prometnu infrastrukturu, žičare, olimpijsko selo i ostalu potrebnu infrastrukturu kako bi sve bilo spremno za održavanje igara. Jedna od prednosti koju je imalo Sarajevo je njegov geografski položaj budući da je sam grad okružen planinama Bjelašnicom, Jahorinom, Igmanom i Trebevićem, na kojima nije bilo teško izgraditi sve potrebne staze za alpsko i nordijsko skijanje, bob i sanjkanje. Od 1978. godine kada je Sarajevo dobilo domaćinstvo, pa sve do početka igara izgrađeni su stadion Koševo, dvorana ZETRA, obnovljen kulturno sportski centar Skenderija, uređen stadion za nordijsko trčanje i biatlon, skakaonica za skijaške skokove na planini Igman, uređene su i nadograđene skijaške staze na Jahorini i Bjelašnici te su izgrađene bob staza i staza za sanjkanje. U olimpijskom selu, sklopu objekata u kojem su smješteni natjecatelji i njihovo vodstvo za vrijeme trajanja igara, koje je bilo smješteno u Mojmilu, zapadnom dijelu Sarajeva, izgrađena su dvadeset i četiri stambena objekta sa šesto četrdeset stanova, desetak manjih sportskih dvorana, velika parkirališta i objekti za zabavu i relaksaciju. Izgrađeno je i novinarsko naselje te hotel Holliday Inn, dok su postojeći hoteli obnovljeni i uređeni. U organizaciju je uloženo tadašnjih sto pedeset milijuna američkih dolara, od čega je najskuplja investicija bila izgradnja bob staze koja je koštala 16 milijuna dolara. (Hadžihasanović, 2010; <http://www.historija.ba/d/6-otvorene-xiv-olimpijske-igre-u-sarajevu>).

6.4. Maskota, simbol i medalje

Za svake olimpijske igre, pa tako i za olimpijske igre u Sarajevu bilo je potrebno odabrati maskotu koja će predstavljati igre. Između mnogobrojnih ideja, njih više od osamsto, koje su pristizale iz svih krajeva, u uži izbor ušlo je šest prijedloga, među kojima su bili janje, jež, vjeverica, planinska koza, snježna lopta i vuk. Pobjednika su birali čitatelji mnogobrojnih jugoslavenskih novina i časopisa, a pobjedu je odnio vuk

imena Vučko, slovenskog ilustratora i dizajnera Jože Trobeca. Vučko je bio sive boje, oko vrata je imao crveni šal sa simbolom igara, a na ramenu crvene skije (https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984).

Slika 5. *Vučko, maskota ZOI u Sarajevu*

https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984.

(07. rujan 2015)

Kao simbol četrnaestih Zimskih olimpijskih igara odabrana je pahulja crvene boje iznad koje su otisnuti olimpijski krugovi, a ispod pahulje ispisano je *Sarajevo '84*.

Slika 6. *Simbol ZOI 1984. godine*

https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984.

(07. rujan 2015)

Medalje su imale oblik kvadrata unutar kojeg se nalazio krug. Na prednjoj strani medalje, na rubu kruga bilo je ispisano *XIV. OLIMPIJSKE IGRE SARAJEVO 1984*, dok se u sredini kruga nalazio simbol igara, stilizirana pahulja iznad koje su olimpijski krugovi. Na stražnjoj strani medalje bila je glava atletičara koji je okrunjen lovorovim vijencem.

Slika 7. *Prednja strana medalje*

https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984.#/media/File:1984_Winter_Olympics_gold_medal.JPG (07. rujan 2015)

6.5. Putovanje olimpijske baklje

Olimpijski plamen je na tradicionalan način upaljen u drevnoj Olimpiji 29. veljače 1984. godine i predan organizatorima ZOI. Već sljedećeg dana plamen je bio na dubrovačkom Stradunu, odakle baklja kreće na štafetno putovanje dulje od pet tisuća kilometara po svim zemljama tadašnje SFRJ, dakle Hrvatske, Slovenije, Srbije, Crne Gore, Makedonije i naravno Bosne i Hercegovine gdje je 7. veljače u 17:00 sati predana gradu Sarajevu. Na svečanom otvaranju bakljom je zapaljen olimpijski plamen, a tu je čast, kao što je već rečeno, imala hrvatica Sanda Dubravčić. Dubravčić je bila prva žena koja je upalila olimpijski plamen na Zimskim olimpijskim igrama (Hadžihasanović, 2010; Mutić, 2006).

Slika 8. Sanda Dubravčić pali olimpijski plamen

<http://banjalukain.com/clanak/86325/evo-kako-danas-izgleda-sanda-dubravcic-klizacica-koja-je-zapalila-olimpijski-plamen-u-sarajevu> (07. rujan 2015)

6.6. Otvaranje ZOI u Sarajevu 1984. godine

Nakon šest godina mukotrpnih i poprilično skupih priprema za igre, 8. veljače 1984. godine došao je dan otvorenja četrnaestih Zimskih olimpijskih igara. Samo dan prije otvaranja igara, 7. veljače u Sarajevu nije bilo snijega. Počeo je padati uvečer tog dana da bi jutro 8. veljače Sarajevo svanulo u bijelom. Koliko su tada svi građani Sarajeva živjeli za olimpijske igre pokazuje i činjenica da su cijelu noć volonteri, srednjoškolci i vojnici čistili stadion i tribine od snijega kako bi njihve goste sve dočekalo u najboljem redu. U 14:45 sati na stadionu Koševo počelo je službeno otvorenje igara. Oko 60 tisuća ljudi otvaranje je pratilo uživo na stadionu Koševo dok ih je više od dvije milijarde otvaranje pratilo preko televizijskih ekrana. Prema protokolu, prvo su riječ dobrodošlice zaželjeli državnici i političari, a zatim se u ime domaćina prisutnima obratio predsjednik organizacijskog odbora Branko Mikulić. U ime Međunarodnog olimpijskog odbora govor je održao tadašnji predsjednik Juan Antonio Samaranch, a govor je započeo riječima "Na ovim igrama nalazi se 49 nacionalnih olimpijskih odbora. U historiji Zimskih olimpijskih igara ovako velik broj nikada nije zabilježen" (Hadžihasanović, 2010), čime je želio istaknuti zadovoljstvo organizacijom i brojem sudionika na natjecanju. Igre je, uz tonove olimpijske himne i dizanjem olimpijske zastave, službeno otvorio predsjednik Predsjedništva SFRJ Mika Špiljak. Najsvečaniji trenutak dogodio se kada je na stadion unesen olimpijski plamen kojeg je zapalila hrvatska klizačica Sanda Dubravčić (Hadžihasanović, 2010).

Slika 9. Otvaranje ZOI 1984. godine

<http://oc-jahorina.com/olimpijske-igre-na-jahorini/> (08. rujan 2015)

7. TIJEK IGARA

Natjecanja su se odvijala u šest sportova odnosno u deset disciplina, a to su bili alpsko skijanje, biatlon, bob, brzo klizanje, hokej na ledu, nordijska kombinacija, sanjkanje, skijaški skokovi, skijaško trčanje i umjetničko klizanje. Natjecanja u alpskom skijanju odvijala su se na planini Jahorini za skijašice, a na Bjelašnici za skijaše. Na planini Igman borili su se skijaši – skakači te nordijski skijaši i biatlonci, dok su se na Trebeviću odvijala natjecanja u bobu. U sportskim objektima u gradu, točnije u dvorani u Skenderiji i olimpijskom kompleksu ZETRA natjecali su se hokejaši i klizači. Na igrama su nastupila ukupno 1272 sportaša iz četrdeset i devet zemalja svijeta, dvanaest više nego na prethodnim igrama u Lake Placidu.

Slika 10. *Raspored natjecanja*

		SO	Svečano otvaranje	•	Takmičarski dani	1	Broj finala	SZ	Svečano zatvaranje					Takmičenja
februar	7. uto	8. sri	9. čet	10. pet	11. sub	12. ned	13. pon	14. uto	15. sri	16. čet	17. pet	18. sub	19. ned	Takmičenja
🎭 Ceremonije		SO											SZ	
🏂 Alpsko skijanje							1	1		2	1		1	6
🏂 Biatlon					1			1			1			3
🚣 Bob				•	1						•	1		2
🏂 Brzo klizanje			1	2		1	1	1	1	1		1		9
🏒 Hokej na ledu	•		•		•		•		•		•		1	1
🏂 Nordijska kombinacija					•	1								1
🏂 Sankanje			•	•	•	2			1					3
🏂 Skijaški skokovi						1						1		2
🏂 Skijaško trčanje			1	1		1	1		1	1		1	1	8
🏂 Umjetničko klizanje				•		1	•	1	•	1		1		4
Ukupno takmičenja			2	3	2	7	3	4	3	5	2	5	3	39
Sveukupno			2	5	7	14	17	21	24	29	31	36	39	
februar	7. uto	8. sri	9. čet	10. pet	11. sub	12. ned	13. pon	14. uto	15. sri	16. čet	17. pet	18. sub	19. ned	Takmičenja

https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984.#Sportovi (08. rujan 2015)

7.1. Prvi dan

Prvog dana igara, nakon svečanog otvorenja i spektakularne slike koje je obišla svijet, 9. veljače počela su sportska nadmetanja i natjecanja. Na samom početku borile su se natjecateljice u brzom klizanju i skijaškom trčanju i natjecatelji u sanjkanju i hokeju na ledu, iako se prva utakmica hokejaškog turnira odigrala dan prije otvorenja samih igara. Prve medalje podijeljene su u utrci skijaškog trčanja na deset kilometara, a prva zlatna medalja pripala je finkinji Marji-Liisi Haemaelinen. U utrci brzog klizanja na 1 500 metara pobjedila je Karin Enke iz Istočne Njemačke.

Slika 11. Karin Enke, brzo klizanje

<http://www.historija.ba/d/6-otvorene-xiv-olimpijske-igre-u-sarajevu/> (09. rujan 2015)

7.2. Drugi dan

U petak, 10. veljače nastavljena su natjecanja u brzom klizanju, hokeju na ledu, sanjkanju i skijaškom trčanju, a svoje prve nastupe obilježili su i vozači boba – dvosjeda na kvalifikacijskim utrkama. Istog dana započela su i natjecanja u umjetničkom klizanju. Unatoč vremenskim uvjetima, koji su na trenutke bili loši zbog neprestanog padanja snijega, sva natjecanja su se odvijala prema rasporedu, jedino alpskim skijašima vrijeme nije dopuštalo da odrade treninge na planinama Jahorini odnosno Bjelašnici. Drugog dana igara podijeljena su tri kompleta medalja, dva u natjecanjima brzog klizanja i jedan komplet skijašima – trkačima.

Slika 12. Staza za bob danas

<http://noroadsandnohorizons.com/travel-photo-of-the-week-1984-winter-olympics-bobsleigh-track/> (09. rujan 2015)

7.3. Treći dan

Natjecanja u biatlonu započela su trećeg dana igara, kada su podijeljene i prve medalje za biatlonce. Medalje su primili i natjecatelji u bobu – dvosjedu, koji su dan prije imali kvalifikacijske utrke, a ostali sportovi nastavljaju sa natjecanjima.

Slika 13. Marka sa biatloncem na ZOI u Sarajevu

http://www.123rf.com/photo_30216818_laos--circa-1984-a-stamp-printed-in-laos-shows-biathlon-1984-winter-olympics-sarajevo-circa-1984.html (09. rujan 2015)

7.4. Četvrti dan

U nedjelju, 12. veljače te 1984. godine održavala su se mnogobrojna finala te je podijeljeno sedam kompleta medalja i to redom: u brzom klizanju u disciplini na 5 000 metara, sanjkanju, skijaškom trčanju, umjetničkom klizanju i nordijskoj kombinaciji, disciplini koja se sastoji od skijaškog trčanja i skijaških skokova nakon čega se zbrajaju vrijeme u trčanju i dužina skoka te se iz toga dobiva pobjednik, a olimpijski pobjednik je postao Tom Sandberg iz Norveške. Natjecanja u skijaškim skokovima odvijala su se na planini Igman te su bila među najposjećenijim na igrama. Tog dana održalo se natjecanje na maloj skakaonici od sedamdeset metara na kojoj je pobjedu odnio njemački skakač Jens Weißflog, a zabilježeno je da je natjecanje posjetilo 50 tisuća gledatelja. Finska skijašica – trkačica Marja-Liisa Haemaelinen osvojila je drugo zlato na utrci od pet kilometara te tako postala najuspješnija sportašica na igrama do tada. U umjetničkom klizanju koje se održavalo u olimpijskom kompleksu ZETRA, u ženskoj konkurenciji pobjedila je Katarina Witt, osvojivši tada prvu svoju medalju dok je kasnije postala jedna od najuspješnijih klizačica.

Slika 14. *Tom Sandberg*

<http://www.astronor.com/zdleo.htm> (09. rujan 2015)

Slika 15. *Marja-Liisa Haemaelinen*

<http://www.historija.ba/d/6-otvorene-xiv-olimpijske-igre-u-sarajevu/> (03. rujan 2015)

Slika 16. *Jens Weißflog*

<http://www.spiegel.de/sport/wintersport/interview-mit-jens-weissflog-ueber-skispringen-und-olympia-a-953566.html> (09. rujan 2015)

7.5. Peti dan

Svanuo je i dan kada počinju natjecanja u alpskom skijanju. Prva utrka na planini Jahorini koja je održana bila je veleslalom za žene. Iako su organizatori prijašnjih dana imali problema s vremenskim neprilikama, staza za prvu utkru bila je spremna i besprijekorno organizirana. Nakon velike borbe između dvije Amerikanke, nakon odrađenih dviju vožnji pobjedu je odnijela Debbie Armstrong, dok se drugim mjestom morala zadovoljiti Christine Cooper. Na utrci su sudjelovale i četiri domaće predstavnice, ali bez većih uspjeha i s najboljim šesnaestim mjestom, a treba napomenuti da je ženski veleslalom bilo najgledanije natjecanje do tada. Ostali sportovi koji su se održavali tog dana bili su brzo i umjetničko klizanje, hokej na ledu i skijaško trčanje te su podijeljena ukupno tri kompleta medalja (<http://oc-jahorina.com/olimpijske-igre-na-jahorini/>).

Slika 17. *Debbie Armstrong*

<http://www.snipview.com/q/Debbie%20Armstrong> (09. rujan 2015)

7.6. Šesti dan

Šestog dana igara Jugoslavija je osvojila svoju prvu, a kako će se kasnije pokazati i jedinu medalju na igrama. Nastavile su se utrke u alpskom skijanju, a na redu je bila utrka veleslaloma za skijaše. U utrci je nastupio slovenski skijaš Jure Franko i nakon odrađenih dviju vožnji osvojio srebrnu medalju. Jedini koji je bio bolji od njega bio je švicarski skijaš Max Julen, a domaći favorit za osvajanje medalje Bojan Križaj nije podnio pritisak ostavši bez medalje. Na tribinama je bila fantastična atmosfera i euforija jer je padine planine Bjelašnice posjetilo 30 tisuća gledatelja, a u istom tonu nastavila se i svečana dodjela medalja kada je Franko primio svoje srebro, a atmosferu sa dodjele prenijele su tadašnje Večernje novine riječima "Takvo slavlje u Sarajevu, kao preksinoć, kada je Jure Franko stao na pobjedničko postolje, dogodilo se još samo jedanput. Bilo je to onda, kada je Bosna, u skijaškom centru Grenoblu, poslije pobjede nad Emersonom postala košarkaški prvak Europe" (Husarić i suradnici, 1984). Uz Juru Franka na utrci su nastupila još dvojica domaćih skijaša te su postigli odlične rezultate plasiravši se među prvih deset skijaša. Osim prve olimpijske medalje za domaćina, na Valentinovo 1984. godine u povijest je ušao i britanski par u umjetničkom klizanju, Jayne Torvill i Christopher Dean. Za svoju izvedbu *Bolera* par je od svih sudaca dobio

maksimalne ocjene i osvojio zlatnu medalju. Tog dana podijeljena su još dva kompleta medalja, u biatlonu i brzom klizanju (Hadžihasanović, 2010).

Slika 18. *Jure Franko*

<http://www.skijanje.rs/istorija/istorija-zimskih-olimpijskih-igra/jugosloveni-na-zimskim-olimpijadama/> (03. rujan 2015)

7.7. Sedmi dan

Nakon uzbudljivog i povijesnog šestog dana olimpijskih igara, srijeda, sedmi dan natjecanja bio je manje uzbudljiv. Održala su se samo tri natjecanja, u brzom klizanju, sanjkanju i skijaškom trčanju, nastavljen je turnir u hokeju na ledu, dok su na Jahorini i Bjelašnici održani treninzi skijašica i skijaša za disciplinu spust koja je bila na rasporedu sljedećeg dana.

Slika 19. *Ciljna ravnina na Bjelašnici 1984. godine*

<http://www.theapricity.com/forum/showthread.php?72088-Olympic-mountain-Bjela%9Anica-Sarajevo> (09. rujan 2015)

7.8. Osmi dan

16. veljače održano je natjecanje u spustu u obje konkurencije. Ženski dio natjecanja održan je na planini Jahorini na stazi nazvanoj Olimpijski spust. Zlatna i srebrna medalja pripale su švicarskim skijašicama, Michaeli Figini i Marii Walliser, dok je broncu osvojila Olga Charvatova iz Čehoslovačke. Iako je muški spust trebao biti prva disciplina alpskog skijanja na igrama, zbog loših vremenskih uvjeta održan je nakon veleslaloma, što je tada bilo prvi put na nekim igrama. Medalje su osvojili Amerikanac Bill Johnson, Švicarac Peter Müller i Austrijanac Anton Steiner, koji je osvojio jedinu medalju za Austriju, velesilu svjetskog skijanja. Svoje medalje primile su i skijašice – trkačice u štafetnim utrkama 4 x 5 kilometara sa zlatnom medaljom reprezentacije Norveške i klizači u obje konkurencije, brzom i umjetničkom klizanju.

Slika 20. *Bill Johnson*

<http://www.nydailynews.com/sports/more-sports/1984-winter-olympic-hero-bill-johnson-struggles-live-crash-derails-downhill-comeback-article-1.199316> (09. rujan 2015)

7.9. Deveti dan

Samo dan nakon spusta, skijašice su svoj nastup odradile i u disciplini slaloma. Iako su vremenski uvjeti bili loši zbog guste magle te je zbog toga bilo mnogo izletanja sa staze, utrka je privedena kraju, a pobjednica je bila talijanska skijašica Paoletta Magoni. Jugoslavenske skijašice nisu bile blizu postolja, najbolja je bila Mateja Svet koja se plasirala na petnaesto mjesto, dok su preostale dvije predstavnice Jugoslavije izletjele sa staze. Istog dana održane su kvalifikacijske utrke u bobu – četverosjedu te podijeljeni posljedni kompleti medalja biatloncima. Hokejaški turnir stigao je do polufinala, a nakon polufinalnih utakmica finale su izborile reprezentacije Sovjetskog saveza i Čehoslovačke.

Slika 21. Paoletta Magoni nakon pobjede na ZOI u Sarajevu u disciplini spust

http://www.snipview.com/q/Paoletta_Magoni (09. rujan 2015)

7.10. Deseti dan

Pretposljednog dana četrnestih zimskih olimpijskih igrara održalo se pet finala. Novo zlato u najdužoj utrci skijaškog trčanja, maratonu na dvadeset kilometara, osvojila je finkinja Marja-Liisa Haemaelinen čime je postala najuspješnija sportašica igara sa četiri medalje. U utrci brzog klizanja na 10 tisuća metara slavio je klizač iz Sovjetskog Saveza Igor Malkov, dok je na natjecanju skijaških skokova na velikoj skakaonici od devedeset metara pobjedio finac Matti Nykänen. U posljednoj disciplini umjetničkog klizanja, u muškoj konkurenciji pobijedio je Amerikanac Scott Hamilton, a zlatnu medalju u bobu – četverosjedu osvojili su natjecatelji iz Istočne Njemačke, pa se ta

država pokazala najuspješnijom u ovoj disciplini jer su ranije pobjedili i u utrci boba – dvosjeda.

Slika 22. Slijeva na desno: Matti Nykänen, Jens Weißflog i Jari Puikkonen na postolju na ZOI u Sarajevu

<http://www.klix.ba/vijesti/bih/prije-28-godina-u-olimpijskom-sarajevu-bilo-je-kao-u-bajci/120208004> (09. rujan 2015)

7.11. Jedanaesti dan

Posljednji dan igara donio je poslasticu, finale u hokeju na ledu u kojem su snage odmjerile reprezentacije SSSR-a i Čehoslovačke. Slavila je reprezentacija Sovjetskog Saveza sa rezultatom 2:0. Svoje medalje primili su skijaši – trkači na štafetnoj utrci, a održano je i posljednje natjecanje u alpskom skijanju, muški slalom u kojem su, prvi put do tada na prva dva mjesta postolja stajala braća, amerikanci Phil i Steve Mahre, dok je brončanu medalju osvojio Didier Bouvet iz Francuske. Nakon što su završila sva natjecanja, počelo je svečano zatvaranje igara.

Slika 23. Braća Phil i Steve Mahre nakon osvojenja prva dva mjesta u Sarajevu

<https://www.pinterest.com/pin/184647653443882991/> (09. rujan 2015)

8. OSVAJAČI MEDALJA

Na olimpijskim igrama medalje je osvojilo ukupno sedamnaest država. Najuspješnija zemlja po broju medalja bila je Istočna Njemačka sa ukupno dvadeset i četiri medalje, od čega po devet zlatnih i srebrnih i šest brončanih medalja. Iako su sportaši ih Sovjetskog saveza osvojili više medalja, ukupno dvadeset i pet, osvojili su manje zlatnih pa su zauzeli drugo mjesto na ljestvici osvajača. Treće mjesto zauzele su Sjedinjene Američke Države, a Jugoslavija se plasirala na četrnaesto mjesto sa jednom osvojenom medaljom, srebrom Jure Franka. Najveće razočaranje igara bila je Austrija, skijaška velesila sa samo jednom osvojenom medaljom brončanog sjaja.

Najuspješniji sportaši igara po broju osvojenih medalja bili su skijaši – trkači. U ženskoj kategoriji igre je obilježila finkinja Marja-Liisa Haemaelinen osvojivši četiri medalje, tri zlatne i jednu brončanu, a muškoj kategoriji šveđanin Gunde Swan sa dvije zlatne i po jednom srebrnom i brončanom medaljom (Mutić, 2006)

Slika 24. Osvajači medalja na ZOI u Sarajevu

Zimske olimpijske igre Sarajevo 1984.					
Plasman	Država				Ukupno
1	 Istočna Njemačka	9	9	6	24
2	 SSSR	6	10	9	25
3	 SAD	4	4	0	8
4	 Finska	4	3	6	13
5	 Švedska	4	2	2	8
6	 Norveška	3	2	4	9
7	 Švicarska	2	2	1	5
8	 Kanada	2	1	1	4
	 Zapadna Njemačka	2	1	1	4
10	 Italija	2	0	0	2
11	 Velika Britanija	1	0	0	1
12	 Čehoslovačka	0	2	4	6
13	 Francuska	0	1	2	3
14	 Japan	0	1	0	1
	 Jugoslavija	0	1	0	1
16	 Lihtenštajn	0	0	2	2
17	 Austrija	0	0	1	1
Ukupno		39	39	39	117

https://hr.wikipedia.org/wiki/XIV._Zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984. (09. rujan 2015)

9. ZATVARANJE IGARA

Nakon jedanaest dana olimpijske bajke u Sarajevu, 19. veljače 1984. godine četrnaeste Zimske olimpijske igre službeno su zatvorene. Oko 20:00 sati tog dana predsjednik Međunarodnog olimpijskog odbora Juan Antonio Samaranch proglasio je igre zatvorenim zahvalivši se pritom Bosni i Hercegovini, gradu Sarajevu, svim sudionicima igara, sportašima, sucima i svima koji su doprinjeli organizaciji ovih igara. U svom govoru je spomenuo da su sarajevske igre najbolje organizirane zimske olimpijske igre do tada, a govor je završio riječima "Doviđenja drago Sarajevo!" (<http://www.historija.ba/d/6-otvorene-xiv-olimpijske-igre-u-sarajevu/>). Na ceremonijalu zatvaranja sve reprezentacije ušle su u dvoranu ZETRA, svaka reprezentacija sa svojim stjegonošom, a ta slika obišla je cijeli svijet. Nakon što su sve zemlje ušle u dvoranu, intonirane su tri himne: himna Grčke u znak poštovanja zemlji u kojoj su nastale

olimpijske igre, himna domaćina te himna Kanade, države u kojoj će biti održane sljedeće Zimske olimpijske igre. Na svečanom zatvaranju okupilo se 50 tisuća gledatelja, dok je televizijski prijenos pratila milijarda i pol ljudi. Ceremonija je potrajala tridesetak minuta, a završila je pjesmom *Lijepo je biti u Sarajevu – doviđenja u Calgaryju* (Hadžihasanović, 2010).

Slika 25. Juan Antonio Samaranch i Branko Mikulčić na zatvaranju ZOI u Sarajevu

<http://radiosarajevo.ba/novost/103677/dovidenja-drago-sarajevo> (09. rujan 2015)

10. ZAKLJUČAK

Zimske olimpijske igre u Sarajevu 1984. godine proglašene su najbolje organiziranim zimskim olimpijskim igrama do tada. To su bile prve igre koje su održane u nekoj komunističkoj zemlji i na ovim prostorima, a iako su nakon podnošenja kandidature bile dočekane posprdnim komentarima i sa skepsom, nakon dobivanja domaćinstva, sve se pretvorilo u radost i euforiju. Na igrama je nastupilo četrdeset i devet zemalja, što je bio najveći broj do tada, a podijeljene su ukupno 222 medalje. Heroj Jugoslavije postao je skijaš Jure Franko nakon što je osvojio srebrnu medalju u veleslalomu, a u povijest su na četrnaestim ZOI-a ušli i klizači Jayne Torvill i Christopher Dean osvojivši za svoj nastup maksimala broj bodova što nikome do tada nije uspjelo.

Nakon završetka igara, Sarajevu je ostala izgrađena infrastruktura, od novoizgrađenih stanova i dvorana, poslovnih prostora i hotela do skijaških, skakačkih i bob staza te devet tisuća radnih mjesta. Također, dobili su velikog prijatelja Sarajeva, tadašnjeg predsjednika Međunarodnog olimpijskog odbora, danas pokojnog Juana Antonia Samarancha koji je godinama nakon igara posjećivao grad. Može se zaključiti

da su Zimske olimpijske igre održane 1984. godine nešto najbolje što se Sarajevu dogodilo i jedan od najdražih događaja za sve građane Sarajeva.

11. LITERATURA

1. Hadžihasanović, A. (2010). 1984. Olimpijada trijumfa i šansi, RABIC, Sarajevo
2. https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984 (06. rujan 2015)
3. https://hr.wikipedia.org/wiki/Olimpijske_igre (05. rujan 2015)
4. http://www.zoi84.ba/wp/olimpijske_igre/ (08. rujan 2015.)
5. <https://www.bhdani.ba/portal/arhiva-67-281/243/t24319.shtml> (09. rujan 2015)
6. <http://oc-jahorina.com/olimpijske-igre-na-jahorini/> (09. rujan 2015)
7. <http://www.historija.ba/d/6-otvorene-xiv-olimpijske-igre-u-sarajevu/> (07. rujan 2015)
8. <http://www.skijanje.rs/istorija/istorija-zimskih-olimpijskih-igra/25-godina-od-zoi-u-sarajevu/> (08. rujan 2015)
9. Husarić, Z. i suradnici (1984). U znaku Sarajeva, Organizacioni komitet XIV. Zimskih olimpijskih igara Jugoslavija, Sarajevo

10. Jajčević, Z. (2010). Povijest športa i tjelovježbe. Zagreb, Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
11. Mutić, B. (2006). Hrvatski športaši na Zimskim olimpijskim igrama, vlastita naklada, Zagreb
12. Škaro, D. (2012). Management olimpijskih igara, Mate d.o.o. Zagreb/ZSEM

PRILOZI

1. Slika 1: *Pierre de Coubertin*, <http://georgia.usembassy.gov/news-events/sochi/history.html> (05. rujan 2015)
2. Slika 2: *Ulaznica za ceremoniju zatvaranja OI 1984. u Los Angelesu*, <http://olympic-museum.de/ticket/ticket1984.htm> (05. rujan 2015)
3. Slika 3. *Otvaranje ZOI u Lillehameru 1994. godine*, http://vk.com/wall-48940689_47643 (06. rujan 2015)
4. Slika 4. *Ljubiša Zečević*, <http://www.oslobodjenje.ba/sport/ostali/ljubisa-zecevic> (07. rujan 2015)
5. Slika 5. *Vučko, maskota ZOI u Sarajevu*, https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984 (07. rujan 2015)

6. Slika 6. *Simbol ZOI 1984. Godine*,
https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984
(07. rujan 2015)
7. Slika 7. *Prednja strana medalje*,
https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984.#/media/File:1984_Winter_Olympics_gold_medal.JPG (07. rujan 2015)
8. Slika 8. *Sanda Dubravčić pali olimpijski plamen*,
<http://banjalukain.com/clanak/86325/evo-kako-danas-izgleda-sanda-dubravcic-klizacica-koja-je-zapalila-olimpijski-plamen-u-sarajevu> (07. rujan 2015)
9. Slika 9. *Otvaranje ZOI 1984. godine*, <http://oc-jahorina.com/olimpijske-igre-na-jahorini/> (08. rujan 2015)
10. Slika 10. *Raspored natjecanja*,
https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984.#Sportovi (08. rujan 2015)
11. Slika 11. *Karin Enke, brzo klizanje*, Izvor: <http://www.historija.ba/d/6-otvorene-xiv-olimpijske-igre-u-sarajevu/> (09. rujan 2015)
12. Slika 12. *Staza za bob danas*, <http://noroadsandnohorizons.com/travel-photo-of-the-week-1984-winter-olympics-bobsleigh-track/> (09. rujan 2015)
13. Slika 13. *Marka sa biatloncem na ZOI u Sarajevu*,
http://www.123rf.com/photo_30216818_laos--circa-1984-a-stamp-printed-in-laos-shows-biathlon-1984-winter-olympics-sarajevo-circa-1984.html (09. rujan 2015)
14. Slika 14. *Tom Sandberg*, <http://www.astronor.com/zdleo.htm> (09. rujan 2015)
15. Slika 15. *Marja-Liisa Haemaelinen*, <http://www.historija.ba/d/6-otvorene-xiv-olimpijske-igre-u-sarajevu/> (09. rujan 2015)
16. Slika 16. *Jens Weißflog*, <http://www.spiegel.de/sport/wintersport/interview-mit-jens-weissflog-ueber-skispringen-und-olympia-a-953566.html> (09. rujan 2015)
17. Slika 17. *Debbie Armstrong*, <http://www.snipview.com/q/Debbie%20Armstrong>
(09. rujan 2015)
18. Slika 18. *Jure Franko*, <http://www.skijanje.rs/istorija/istorija-zimskih-olimpijskih-igra/jugosloveni-na-zimskim-olimpijadama/> (09. rujan 2015)

19. Slika 19. *Ciljna ravnina na Bjelašnici 1984. Godine*,
<http://www.theapricity.com/forum/showthread.php?72088-Olympic-mountain-Bjela%9Anica-Sarajevo> (09. rujan 2015)
20. Slika 20. *Bill Johnson*, <http://www.nydailynews.com/sports/more-sports/1984-winter-olympic-hero-bill-johnson-struggles-live-crash-derails-downhill-comeback-article-1.199316> (09. rujan 2015)
21. Slika 21. *Paoletta Magoni nakon pobjede na ZOI u Sarajevu u disciplini spust*,
http://www.snipview.com/q/Paoletta_Magoni (09. rujan 2015)
22. Slika 22. *Slijeva na desno: Matti Nykänen, Jens Weißflog i Jari Puikkonen na postolju na ZOI u Sarajevu*, <http://www.klix.ba/vijesti/bih/prije-28-godina-u-olimpijskom-sarajevu-bilo-je-kao-u-bajci/120208004> (09. rujan 2015)
23. Slika 23. *Braća Phil i Steve Mahre nakon osvojena prva dva mjesta u Sarajevu*,
<https://www.pinterest.com/pin/184647653443882991/> (09. rujan 2015)
24. Slika 24. *Osvajači medalja na ZOI u Sarajevu*,
https://hr.wikipedia.org/wiki/XIV._Zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984.
(09. rujan 2015)
25. Slika 25. *Juan Antonio Samaranch i Branko Mikulčić na zatvaranju ZOI u Sarajevu*, <http://radiosarajevo.ba/novost/103677/dovidenja-drago-sarajevo> (09. rujan 2015)
26. Tablica 1. *Faze organizacije Olimpijskih igara, Managment olimpijskih igara*, D. Škaro, 2012, str. 97
27. Tablica 2. *Rezultati glasovanja za domaćina ZOI-a 1984. godine*
https://bs.wikipedia.org/wiki/XIV_zimske_olimpijske_igre_-_Sarajevo_1984., (07. rujan 2015)